KAMMARRÄTTEN I STOCKHOLM
Avdelning 04

DOM

2026-01-30
Meddelad i Stockholm

Mål nr 4205-25

KLAGANDE OCH MOTPART
Stockholms stad

Ombud: Biträdande stadsadvokat Sofia Ramqvist

MOTPART OCH KLAGANDE
Snusbolaget Norden AB, 556801-3683

Ombud: Advokaterna Elsa Arbrandt, Annika Blomqvist och Sanna Frånlund

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 17 juni 2025
i mål nr 19918-24, se bilaga A

SAKEN
Tobakslagen

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten bifaller Stockholms stads överklagande, upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Stockholms stads beslut att återkalla Snusbolaget Norden AB:s försäljningstillstånd för tobaksvaror på försäljningsställe www.snusbolaget.se.

2. Kammarrätten avslår Snusbolaget Norden AB:s överklagande.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2302 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 5	08-561 690 00 **E-post**: kammarrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/kammarratten-i-stockholm/		måndag – fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Stockholms stad yrkar att förvaltningsrättens dom upphävs och att stadens beslut att återkalla Snusbolaget Norden AB:s försäljningstillstånd för tobaksvaror på försäljningsställe www.snusbolaget.se fastställs. Staden för fram bl.a. följande. Mot bakgrund av att bolagets egenkontrollprogram varit bristfälligt både när det gäller ålderskontroll och marknadsföring i vissa delar är återkallelse av försäljningstillstånd det lämpligaste ingripandet. Kraven på att utforma verksamheten på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder och säkerställa att tobaksvaror inte lämnas ut till en minderårig är högt ställda. Därför är redan bristen i den delen tillräcklig för en återkallelse. Det ligger inte på staden att tala om för ett bolag hur det ska utforma sitt egenkontrollprogram, annat än att lämna upplysningar vid frågor. Det är bolagets ansvar att uppdatera och säkerställa att egenkontrollprogrammet är i enlighet med gällande rätt. Detta särskilt som det i skälen för beslutet att bevilja bolaget försäljningstillstånd angavs att rättsläget i fråga om ålderskontroll bedömdes oklart. Rättsläget har kommit att tydliggöras sedan tillståndet beviljades, genom kammarrättspraxis och Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Till det kommer att staden har fört fram sina synpunkter på bolagets rutiner. Bolagets leveransalternativ med paketbox och identifiering med BankID uppfyller inte kravet på en tillräcklig ålderskontroll. Någon manuell ålderskontroll av giltig ID-handling görs inte och det finns en inte obetydlig risk för att minderåriga skulle kunna vara mottagare av tobaksvaror.

Snusbolaget Norden AB yrkar att något ingripande enligt lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, LTLP, inte görs. I andra hand yrkar bolaget att underinstansernas avgöranden undanröjs och att målet visas åter till staden för ny handläggning. Slutligen yrkar bolaget att det ska tilldelas en mildare sanktion än varning. Bolaget för fram bl.a. följande. Stadens handläggning av ärendet samt beslutet i sig är behäftade med allvarliga fel. Under ärendets handläggning har det uppdagats ett antal

felaktiga antaganden och missuppfattningar. Motiveringen av beslutet är inte heller tillräckligt klargörande för att det ska gå att förstå på vilka grunder det är fattat. Var och en för sig samt sammantaget innebär bristerna att handläggningen av ärendet och beslutet inte lever upp till grundläggande krav.

Bolaget har följt de rutiner för ålderskontroll som redovisades och som låg till grund för stadens beslut att bevilja försäljningstillstånd. Vad som regleras i lagen är ett förvissandekrav, inte något krav på att tillståndshavare ska genomföra ålderskontroll. Något krav på att genomföra dubbel ålderskontroll kan inte utläsas av lagen och inte heller av unionsrätten. Denna inställning delades av staden när bolaget beviljades försäljnings-tillstånd. Rättsläget har inte förändrats genom kammarrättspraxis eller Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Folkhälsomyndigheten har inte föreskriftsrätt när det gäller krav på åldersverifiering. Oavsett om det finns ett krav på dubbel åldersverifiering hade bolaget infört detta vid majoriteten av försäljningarna innan stadens beslut. Bolaget införde detta för samtliga köp när bolaget uppmärksammades på att staden hade ändrat sin uppfattning om rättsläget. Även om kammarrätten skulle anse att det krävs ålderskontroll vid fler än ett tillfälle är det inte förenligt med grundläggande principer om legalitet och proportionalitet att ingripa mot bolagets försäljningstillstånd.

Bolaget har vid var tid följt gällande reglering om marknadsföring av tobaksprodukter. Det är dessutom Konsumentverket som har tillsyn över marknadsföring av tobaksprodukter på webbsidor, inte staden. Det strider mot principerna om legalitet och förutsebarhet att utsträcka stadens befogenheter gällande egenkontrollen och tillståndshavares rutiner till att även omfatta ett tillsynsansvar för marknadsföring. Omständigheter från tillsynen har lagts till grund för beslutet om återkallelse. Eftersom denna lagstridiga tillsyn legat till grund för beslutet ska beslutet upphävas.

De påstådda brister som gäller marknadsföring som staden ansåg fanns vid tillsynen i februari 2022 åtgärdades kort därefter och har alltså inte varit aktuella på mycket länge. De påstådda bristerna vid tillsynen i april 2024 utgör inga brister eftersom passivt saluförande är tillåtet. En presentation av varor i en viss ordning t.ex. en varulista, utgör enbart passivt saluförande. Det är dessutom mycket vanligt på marknaden att produkter presenteras i ordning utefter deras popularitet. I övrigt var marknadsföringen neutral och diskret till sin utformning och medförde inte att vissa produkter stod ut särskilt.

Även om kammarrätten anser att bolaget brustit i någon del finns det inte skäl att ingripa mot bolaget. Bolaget har under hela processen varit samarbetsvilligt och tydligt med att bolaget kommer att rätta sig efter stadens synpunkter, vilket bolaget också gjort när det varit möjligt. Staden har dock inte velat ha någon dialog med bolaget och därför har bolaget inte haft möjlighet att göra frivillig rättelse. Någon sanktion borde därför inte dömas ut, och i vart fall bör det vara uteslutet med återkallelse av tillståndet utan föregående varning.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Ärendets handläggning

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att stadens handläggning av ärendet inte varit bristfällig på ett sådant sätt att det finns skäl att upphäva beslutet och visa målet åter till staden. Bolagets yrkande om detta ska därför avslås.

Ålderskontroll

Finns det en skyldighet att kontrollera åldern på mottagaren av en tobaksvara?

Lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, liksom tidigare tobakslagstiftning, har som övergripande syfte att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förknippade med bruk av tobak och liknande produkter samt med exponering för rök från tobak och utsläpp från liknande produkter. Det har varit, och är fortfarande, lagstiftningens utgångspunkt och målsättning att minderåriga ska skyddas från att utveckla ett beroende av tobak samt att deras användning av och tillgång till sådana produkter ska begränsas i största möjliga mån (se t.ex. prop. 1995/96:228 s. 17 och 18, prop. 2004/05:118 s. 21, prop. 2017/18:156 s. 43–46). Sedan ålderskravet infördes har det funnits en bestämmelse som inneburit att den som lämnar ut tobaksvaror ska förvissa sig om att mottagaren uppfyller ålderskravet, dvs. inte är minderårig. Det framgår av såväl 5 kap. 18 § som av 5 kap. 19 §.

Kravet på förvissning innebär att den som lämnar ut tobaksvaror har en kontrollskyldighet. Försäljaren ska alltså alltid göra en bedömning av om ålderskravet är uppfyllt. Om det finns tveksamheter i den delen sker en kontroll genom att försäljaren ber om legitimation (prop. 1995/96:228 s. 18–19 och 26). Den naturliga utgångspunkten vid köp av tobaksvaror vid ett fysiskt försäljningsställe, som också varit utgångspunkten i de äldre förarbetena, är att köpare och mottagare är samma person. Försäljaren gör då samtidigt en bedömning av om ålderskravet är uppfyllt när det gäller både köp och utlämnande. Vid försäljning på distans genom t.ex. en webbutik träffar inte försäljaren köparen och mottagaren fysiskt och kan därför inte på samma sätt göra en bedömning av om ålderskravet är uppfyllt. Då måste förvissningen ske på ett annat, men lika betryggande, sätt.

Det framgår alltså av lagtext och förarbeten, att den som i näringsverksamhet säljer eller på annat sätt tillhandahåller tobaksvaror till konsumenter ska förvissa sig om att såväl den som köper som den som tar emot varan är minst 18 år. Det är en tillståndshavares ansvar att ha ett lämpligt egenkontrollprogram liksom att ordna sin verksamhet på ett sätt som medför att det dubbla ålderskravet upprätthålls. Det gäller oavsett om försäljning sker på ett fysiskt försäljningsställe eller en webbplats för detaljhandel.

Har bolagets egenkontrollprogram säkerställt att ålderskontroll sker av mottagaren av en tobaksvara?

Av utredningen framgår att bolaget fram till stadens beslut om återkallelse har anlitat ett antal företag som levererat tobaksprodukter till konsumenter. Vissa av dessa företags leveransalternativ bestod i utlämning hos postombud eller hemleverans, vilka båda innebar att en person vid ett fysiskt möte kontrollerade mottagarens ålder. Två av leverantörerna genomförde inte ålderskontroll vid utlämnande av tobaksvaror. Dessa upphörde att vara bolagets leverantörer per den 1 november 2024. Uthämtning vid leverans till s.k. paketskåp sker antingen genom identifiering med BankID och rörlig QR-kod eller genom BankID med geolokalisering. Bolaget har fört fram att kontrollen med BankID innebär ett säkerställande av att mottagaren är myndig. Den rörliga QR-koden medför att det inte går att skicka en bild på koden till någon annan som kan låsa upp skåpet från en annan plats, eftersom koden förändras snabbt. Geolokaliseringen innebär att den som ska öppna skåpet måste vara i dess närhet.

Fram till den 1 november 2024 anlitade bolaget åtminstone två leverantörer som lämnade ut tobaksprodukter till mottagare utan att förvissa sig om att mottagarna uppfyllde ålderskravet. Liksom förvaltningsrätten konstaterat har det mindre betydelse att mottagarens ålder kontrollerades vid en

majoritet av leveranserna. Fram till detta datum har varken bolagets egenkontrollprogram eller verksamhet varit ordnade så att ålderskontroll skedde på ett betryggande sätt vid samtliga utlämnanden av tobaksvaror.

För tiden efter den 1 november 2024 har staden invänt att leveranser som sker till paketskåp där kontroll av mottagarens ålder sker med hjälp av BankID inte uppfyller förvissandekravet i förhållande till mottagarens ålder.

Kammarrätten gör i den delen följande bedömning.

Bolagets lösning med BankID för utlämning av tobaksvaror från paketskåp innebär inte att bolaget i tillräcklig grad förvissat sig om att tobaksvaror endast lämnas ut till personer som är myndiga. Någon kontroll av vem tobaksvaran faktiskt lämnas ut till sker inte, utan enbart en kontroll av det BankID som används för att hämta ut varan. Även om det krävs att BankID:t tillhör någon som är myndig och som fysiskt befinner sig vid paketskåpet i fråga är det inte uteslutet att minderåriga personer får tillgång till ett BankID som tillhör en myndig person och använder det för att hämta ut tobaksvaror. Detta är särskilt en risk eftersom det inte framgår att det ställs krav på att den som köper tobaksvaran också är den som hämtar ut varan. Det är tekniskt möjligt för en myndig person att ha flera BankID på olika enheter och dela dessa, samt sin identifikationskod, med andra. Även om bolagets lösning innebär en viss kontroll motsvarar lösningen inte den kontroll som sker vid ett fysiskt möte vid köp i t.ex. en butik eller vid utlämning hos ett postombud. Vid leveranser med paketskåp finns inte heller någon möjlighet att kontrollera mottagarens giltiga legitimation på det sätt som kan göras vid ett fysiskt möte.

Bolaget brister alltså fortfarande när det gäller ålderskontroll genom användning av leverantörer som använder sig av paketskåp med BankID-identifikation. Varken bolagets egenkontrollprogram eller verksamhet är

utformade för att fullt ut möjliggöra ålderskontroller vid utlämnande av tobaksvaror.

Marknadsföring

Har staden haft rätt att utöva tillsyn?

En kommun har tillsynsansvar när det gäller en tillståndshavares egenkontrollprogram (7 kap. 4 § 2). Av egenkontrollprogrammet ska framgå hur tillståndshavaren säkerställer att reklam och annan marknadsföring av tobaksvaror på försäljningsstället följer kraven i 4 kap. 1, 2 och 5 §§ (se även Folkhälsomyndighetens föreskrifter, 9 § 2 HSLF-FS 2024:4).

Staden har haft rätt att utöva tillsyn över bolagets egenkontrollprogram och om verksamheten bedrivs i enlighet med vad som framgår av programmet. För att kunna göra den bedömningen kan staden behöva ta ställning till om bolagets marknadsföring skett i enlighet med lagens bestämmelser. Staden har alltså haft rätt att, inom ramen för sin tillsyn av bolagets egenkontrollprogram och efterlevnaden av programmet, bedöma bolagets marknadsföring på webbutiken.

Marknadsföringen vid tillsynen i februari 2022

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att marknadsföringen som fanns vid tillsynen i februari 2022 utgjorde otillåten marknadsföring. Bolagets invändning om att staden i den delen haft en felaktig utgångspunkt om vilken lydelse av LTLP som var gällande förändrar inte den bedömningen.

Marknadsföringen vid tillsynen i april 2024

Genom den lagändring som trädde i kraft den 1 augusti 2024 anses inte längre passiv saluföring av tobaksprodukter utgöra marknadsföring (prop. 2021/22:200 s. 59 och 60). Redan innan lagändringen undantogs passiv saluföring från förbudet mot marknadsföring (4 kap. 2 § 2 i dess lydelse från 1 juli 2019). Att passiv saluföring inte längre anses utgöra marknadsföring innebär i det nu aktuella sammanhanget alltså inte någon praktisk skillnad från den ordning som tidigare gällde.

All marknadsföring av tobaksprodukter är som utgångspunkt förbjuden, med vissa undantag (4 kap. 1 §). För fysiska försäljningsställen är vissa kommersiella meddelanden tillåtna (4 kap. 2 §). Det innebär att marknadsföring av tobaksprodukter vid en webbutik är förbjuden och enbart passiv saluföring är tillåten.

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning i denna del. Produktutbudet på webbutiken som har presenterats genom en förinställd filtrering efter popularitet har främjat vissa tobaksvaror och därför utgjort otillåten marknadsföring. Detsamma gäller att vissa snusprodukter presenteras med särskild layout, att två snusprodukter getts extra utrymme med större bilder samt att köparen vid val av produkt samt i kassan uppmärksammas på andra liknande produkter.

Ingripande

Kammarrätten har kommit fram till att bolaget brustit gällande sitt egenkontrollprogram och efterlevnaden av programmet i den del det gäller kravet på ålderskontroll vid utlämnande av tobaksvaror. Bolaget brister fortfarande i den delen. Bolaget har också brustit genom att i strid med sitt egenkontrollprogram haft otillåten marknadsföring vid två tillfällen. Det finns därför skäl att ingripa mot bolagets försäljningstillstånd.

Rättsläget när det gäller krav på ålderskontroll av den som tar emot en tobaksvara är inte, och har inte heller varit, oklart. Även om staden har beviljat försäljningstillstånd utifrån bolagets egenkontrollprogram, som inte innehöll någon del om ålderskontroll vid utlämnande av tobaksvaror, har det legat på bolaget att följa gällande lagar och regler. Det är tillståndshavarens egna ansvar att bedriva sin verksamhet i enlighet med gällande bestämmelser. Stadens ståndpunkt i fråga om ålderkontroll vid utlämnande av tobaksvaror klargjordes i samband med att staden vid tillsynen våren 2022 påpekade bristen i ålderskontrollen. Det fanns vid den tiden och vid tiden därefter dessutom praxis som talade för att det finns en skyldighet att genomföra ålderskontroll vid utlämnande av tobaksvaror. Folkhälsomyndigheten har också i februari 2024 uppdaterat sina föreskrifter med en bestämmelse om att egenkontrollprogram ska innehålla dubbel ålderskontroll (8 § HSLF-FS 2024:4). Det är alltså tydligt att det finns ett krav på ålderkontroll vid utlämnande av tobaksvaror. Det har under en lång tid varit bolagets ansvar att genom sitt egenkontrollprogram se till att verksamheten bedrivs så att ändamålsenliga ålderskontroller kan ske vid varje utlämning av tobaksvaror.

Att bolaget inte har genomfört en fullgod ålderskontroll vid samtliga utlämnanden av tobaksvaror är en allvarlig brist som riskerat att leda till att minderåriga fått tillgång till tobaksvaror. Denna brist har funnits kvar även efter det att staden ingripit mot bolaget och finns fortfarande. Bolaget har delvis rättat sig efter många av stadens synpunkter och har successivt minskat användningen av leverantörer som inte gör en fullgod ålderskontroll vid utlämnande av tobaksvaror. Även det beaktat har bolaget inte agerat tillräckligt snabbt för att åtgärda bristen i den delen. Bolaget har genom sitt agerande uppvisat en bristande förståelse för tobakslagstiftningens övergripande syfte som skyddslagstiftning. Bristerna i bolagets egenkontrollprogram och verksamhet när det gäller ålderskontroll vid utlämnande av tobaksvaror och marknadsföring är sammantaget så

allvarliga att endast en återkallelse av försäljningstillståndet är en tillräckligt ingripande åtgärd. Stadens överklagande ska därför bifallas, förvaltningsrättens dom upphävas och stadens beslut om återkallelse fastställas. Bolagets överklagande ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (KR-01).

I avgörandet har deltagit kammarrättsråden Cecilia Silfverhjelm (ordförande) och Daniel Sjölund (referent) samt tf. assessorn Lotta Skarp.

Föredragande har varit fiskalen Edvin Johansson.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I STOCKHOLM
Avdelning 4

DOM
2025-06-17
Meddelad i Stockholm

Mål nr
19918-24

KLAGANDE
Snusbolaget Norden AB, 556801-3683

Ombud: Advokaterna Elsa Arbrandt, Annika Blomqvist och Sanna Frånlund

MOTPART
Socialnämnden i Stockholms stad

Ombud: Biträdande stadsadvokat Sofia Ramqvist

ÖVERKLAGAT BESLUT
Socialnämnden i Stockholms stads beslut 2024-09-18

SAKEN
Tillämpning av lagen om tobak och liknande produkter

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet delvis på så sätt att Snusbolaget Norden AB meddelas en varning i stället för att tillståndet för försäljning av tobaksvaror återkallas.

Förvaltningsrätten avslår yrkandet om återförvisning och överklagandet i övrigt.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 18 september 2024 att återkalla Snusbolaget Norden AB:s (bolaget) försäljningstillstånd för tobaksvaror på försäljningsstället www.snusbolaget.se. Som skäl för beslutet angavs i huvudsak att bolaget inte driver verksamheten utefter ett lämpligt egenkontrollprogram vad gäller ålderskontroll samt att marknadsföringen på webbplatserna står i strid med bestämmelserna i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter (LTLP). Vidare angavs att varning inte kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd. Skälen i sin helhet framgår av bilaga 1 (bilagor till tjänsteutlåtandet har här utelämnats).

Bolaget yrkar i första hand att beslutet upphävs, i andra hand att målet återförvisas till nämnden för erforderlig handläggning och i tredje hand att bolaget tilldelas en mildare sanktion. Till stöd för sin talan för bolaget fram bl.a. följande.

Det finns flera brister i den utredning som ligger till grund för beslutet. Nämnden har bl.a. beaktat inaktuella omständigheter och bedömningen är i flera avseenden grundad på felaktiga antaganden. Dessa brister visar att ärendet inte är tillräckligt utrett och att handläggningen inte uppfyller kraven på rättssäkerhet. Vidare har nämnden inte informerat bolaget om den tillsyn som genomfördes i april 2024 innan tjänsteutlåtandet kommunicerades. Bolaget har inte heller getts skälig tid att yttra sig över det underlag som ligger till grund för beslutet. Ärendet inleddes dessutom genom att nämnden genomförde ett kontrollköp. Det finns ett lagstadgat förbud mot att använda information som erhålls vid kontrollköp som grund för någon sanktion. Med hänsyn till de allvarliga bristerna i handläggningen bör beslutet upphävas.

Bolaget har följt de rutiner för ålderskontroll som redovisades och låg till grund för nämndens beslut att bevilja försäljningstillstånd. När tillståndet beviljades

bedömde nämnden att det inte fanns ett tydligt krav på dubbel ålderskontroll. Rättsläget har inte förändrats sedan dess. Något krav på att genomföra en dubbel ålderskontroll framgår inte av lagtexten. LTLP innehåller överhuvudtaget inte något generellt krav på att genomföra en ålderskontroll. Det krav som kommer till uttryck är ett förvissandekrav, dvs. ett krav på att organisera verksamheten så att säljaren kan förvissa sig om att tobaksvaror inte säljs till den som inte har fyllt 18 år. Bolaget har tolkat reglerna så att *en* ålderskontroll ska göras och att den ska ske vid försäljning *eller* vid vederlagsfri överlåtelse. Oaktat detta har flera av de leveransalternativ som bolaget erbjudit inneburit att dubbel ålderskontroll genomförts. Vid tidpunkten för det överklagade beslutet skedde redan en dubbel verifiering vid cirka 60 procent av alla bolagets leveranser.

Bolaget har även följt vid var tid gällande reglering om marknadsföring. Det är dessutom Konsumentverket som har tillsynsansvaret över marknadsföring av tobaksprodukter på webbplatser, inte nämnden. Avseende tillsynsbesöket i februari 2022 har samtliga synpunkter åtgärdats sedan länge och de påstått otillåtna marknadsföringsaktiviteterna har inte förekommit på över två års tid. Synpunkterna på marknadsföring vid tillsynsbesöket i april 2024 avser saluhållande, vilket är tillåtet. Därutöver har nämnden lagt s.k. meta-beskrivningar, som inte har tagits fram eller tillhandahållits av bolaget, till grund för beslutet. Sådana beskrivningar utgör inte marknadsföring som kan läggas bolaget till last. Nämnden har även haft synpunkter på bolagets marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter. Sådana produkter regleras i annan lagstiftning och försäljningen av dessa omfattas inte av bolagets försäljningstillstånd för tobaksvaror. Anmärkningarna i denna del är därför irrelevanta för det aktuella ärendet.

Vidare är omständigheterna inte sådana att det finns skäl för en sanktion mot bolaget. Detta oavsett om en överträdelse ska anses ha skett eller inte. Bolaget har redan innan beslutet fattades förklarat att det skulle efterkomma nämndens

synpunkter både avseende dubbel ålderskontroll och marknadsföring, i de delar de inte sedan tidigare efterkommits. Bolaget har alltid varit villigt att anpassa sin verksamhet i den utsträckning det finns behov av detta. Endast om det står klart att frivillig rättelse inte kan åstadkommas eller vid synnerligen allvarliga händelser ska en sanktion tillgripas. Under alla omständigheter saknas förutsättningar för att återkalla bolagets tillstånd utan föregående varning.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och lägger till bl.a. följande. Kommunicering har skett i ärendet i enlighet med sedvanliga rutiner. Avseende tillsynsbesöket under 2024 har detta kommunicerats i tjänsteutlåtande som bolaget har fått möjlighet att yttra sig över innan beslutet fattades, vilket är brukligt. Det bestrids vidare att någon form av kontrollköp har genomförts under ärendets handläggning.

Vad gäller ålderskontrollen så saknar bolagets egenkontrollprogram rutiner för leverans eller ålderskontroll vid utlämnande av produkterna. Med hänsyn till att kravet på ålderskontroll avser mottagaren och att en del i arbetet med egenkontrollen är att se till att ålderskraven följs kan bolaget inte anses uppfylla de krav som följer av LTLP.

I fråga om marknadsföringen har bolaget invänt att det är Konsumentverket som har tillsynsansvaret. Nämnden ska emellertid utöva tillsyn över marknadsföringen på webbplatsen vid bedömningen av om bolagets egenkontrollprogram är lämpligt och säkerställer att reglerna om marknadsföring i LTLP efterlevs. Förekomsten av marknadsföring som är i strid med egenkontrollprogrammet är en omständighet som ska ligga bolaget till last vid bedömningen av om bolaget uppfyller lagstiftningens krav. Bolaget har genom sin marknadsföring på ett otillbörligt sätt skaffat sig konkurrensfördelar gentemot bolag som följer reglerna om marknadsföring, vilket leder till en för branschen osund utveckling. Det bestrids vidare att

nämnden har beaktat marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter vid sin bedömning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Nämndens handläggning

Bolaget har fört fram synpunkter på nämndens handläggning av ärendet. Förvaltningsrätten utövar inte tillsyn över nämnden och bedömer att det överklagade beslutet inte är behäftat med sådana brister att det bör undanröjas av formella skäl. Förvaltningsrätten anser att det inte heller har framkommit att nämnden har fullgjort ett kontrollköp och att det av den anledningen har funnits hinder mot att meddela bolaget en sanktion. Handläggningen av ärendet bedöms inte heller i övrigt ha brustit på ett sådant sätt att det finns skäl att upphäva beslutet och visa målet åter till nämnden. Vad bolaget fört fram i denna del medför därmed inte någon åtgärd från förvaltningsrättens sida. Yrkandet om återförvisning ska därför avslås.

Återkallelse av tillstånd för försäljning av tobaksvaror

Frågan i målet

Bolaget bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror genom en webbplats. Frågan i målet är om nämnden har haft grund för att ingripa mot bolagets försäljningstillstånd och om tillståndet i sådana fall ska återkallas eller om en varning är en tillräckligt ingripande åtgärd.

Rättsliga utgångspunkter

Av 5 kap. 2 § LTLP framgår att ett tillstånd får beviljas endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden

och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i lagen.

Enligt 5 kap. 6 § LTLP ska den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror eller gränsöverskridande distansförsäljning utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Enligt 7 kap. 10 § LTLP får en kommun bl.a. återkalla ett tillstånd om tillståndshavaren inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande.

Av 7 kap. 11 § LTLP framgår att kommunen i stället för återkallelse får meddela tillståndshavaren en varning, om varning kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd.

Ålderskontroll

Nämnden har bl.a. bedömt att bolaget inte har bedrivit sin verksamhet utefter ett lämpligt egenkontrollprogram vad gäller ålderskontroll.

Av 5 kap. 17 § första stycket LTLP framgår att tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare inte får säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan vara eller produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den åldern.

Enligt 5 kap. 18 § LTLP ska tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare som säljs till konsumenter tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, distansförsäljning eller på liknande sätt.

Av förarbetena framgår att kravet på ålderskontroll avser mottagaren och inte den som beställer varan. Det gäller oavsett om varorna säljs i en fysisk butik eller på internet. Även om det är något svårare att kontrollera mottagarens ålder i en webbutik är ålderskravet en så viktig del av den svenska tobaksregleringen att det inte finns anledning att sänka kraven för handel som sker genom internet. De näringsidkare som säljer tobaksvaror, e-cigaretter eller påfyllningsbehållare genom en webbutik har alltså ansvar för att verksamheten utformas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även om näringsidkaren anlitar en underleverantör. Arbetet med egenkontroll är en del i att se till att ålderskraven följs. Det är inte främst valet av teknisk lösning för ålderskontroll som avgör om en fullgod ålderskontroll utförs. Det viktiga är att ålderskontrollen är ändamålsenlig och säkerställer att tobaksvaror, e-cigaretter och påfyllningsbehållare inte lämnas ut till den som inte har fyllt 18 år (jfr prop. 2021/22:200 s. 94 f.).

Av utredningen i målet framgår att bolaget beviljades tillstånd för internetförsäljning av tobaksvaror i maj 2020. I egenkontrollprogrammet som gavs in i samband med ansökan angavs att bolaget tillämpar en strikt ålderskontroll på alla köp som görs i deras webbutik via Klarna samt att det inte är möjligt att handla utan att använda Bank-ID eller personnummer. Egenkontrollprogrammet föreskrev inte några rutiner för ålderskontroll vid utlämnandet av tobaksvaran. Av utredningen framgår vidare att bolaget har erbjudit olika leveransalternativ av tobaksvaror varav flera har inneburit att någon kontroll av mottagarens ålder inte sker.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att bolaget har bedrivit sin verksamhet i enlighet med det egenkontrollprogram som låg till grund för nämndens beslut att bevilja försäljningstillstånd. I skälen för beviljandebeslutet angavs dock att rättsläget i fråga om ålderskontroll bedömdes som oklart. Beviljandet villkorades därför med att bolaget, för det fall att rättsläget klargjordes, förväntades agera i enlighet med det. Lagtexten har sedan dess inte

förändrats. Rättsläget har emellertid kommit att tydliggöras genom bl.a. de ovan angivna förarbetsuttalandena, kammarrättsavgöranden (jfr Kammarrätten i Göteborgs domar den 21 december 2022 i mål nr 1718-22 och den 9 februari 2023 i mål nr 4039-22) och Folkhälsomyndighetens föreskrifter (HSLF-FS 2024:4). Med hänsyn till detta och att det får anses ankomma på nämnden i egenskap av tillsynsmyndighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera om en tillståndshavare bedriver sin verksamhet i enlighet med gällande rätt anser förvaltningsrätten att det inte har funnits något hinder för nämnden att på nytt bedöma om den ålderskontroll som beskrivs i bolagets egenkontrollprogram är lämpligt utformad för den aktuella verksamheten.

När det gäller bolagets rutiner för ålderskontroll gör förvaltningsrätten följande bedömning.

Av både lagtext och förarbeten framgår att ålderskontrollen avser mottagaren av en tobaksvara. Det ankommer därför på den som säljer tobaksvaror att utforma sin verksamhet på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder och säkerställa att tobaksvaror inte lämnas ut till någon som inte har fyllt 18 år. Med hänsyn till detta högt ställda krav anser förvaltningsrätten att de rutiner som föreskrivs i bolagets egenkontrollprogram, och som innebär att en ålderskontroll endast ska ske av beställaren vid köptillfället, är bristfälliga. Bolagets rutiner säkerställer nämligen inte att den som faktiskt tar emot tobaksvaran är myndig. Att vissa av de leveransalternativ som bolaget erbjudit har inneburit att även mottagarens ålder kontrolleras föranleder ingen annan bedömning. Förvaltningsrätten anser således i likhet med nämnden att bolagets egenkontrollprogram i denna del inte har varit lämpligt utformat för den aktuella verksamheten. Även om det inte har gjorts gällande att någon minderårig har tagit emot tobaksvaror anser förvaltningsrätten att bristerna i ålderskontrollen får anses ha inneburit en inte helt obetydlig risk för detta. Mot denna bakgrund bedömer förvaltningsrätten att bolagets lämplighet att inneha försäljningstillstånd för tobaksvaror kan ifrågasättas.

Marknadsföring

Nämnden har även bedömt att bolaget i flera avseenden har marknadsfört tobaksvaror i strid med bestämmelserna i LTLP.

Av 4 kap. 1 § första stycket LTLP framgår att marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter är förbjudet.

Förbudet att marknadsföra tobaksvaror är generellt och omfattar även marknadsföring på internet. Av förarbetena framgår dock att marknadsföring som varken syftar till, eller som får som direkt eller indirekt effekt, att tobaksvaror främjas faller utanför marknadsföringsbegreppet. Det finns alltså ett utrymme för näringsidkare att använda kommersiella meddelanden som inte främjar tobaksvaran. Det innebär att kommersiella meddelanden på en webbplats i vart fall ska tillåta neutral information om att man säljer tobaksvaror, varulistor, prislistor och liknande. En återhållsam exponering som endast fyller en särskiljande funktion kan också tillåtas, så länge den inte leder till att tobaksprodukten främjas. Samtidigt ska det betonas att utrymmet att tillåta kommersiella meddelanden på internet som ges genom den direktivkonforma tolkningen är mindre än det som medges på fysiska försäljningsställen genom undantaget i 4 kap. 2 § första stycket 3 LTLP (jfr prop. 2021/22:200 s. 89 f).

Det är Konsumentverket som har det huvudsakliga tillsynsansvaret för marknadsföring av tobaksvaror på webbplatser. Förvaltningsrätten anser att detta inte hindrar att nämnden, vid bedömningen av bolagets egenkontroll, beaktar om bolaget säkerställer att dess verksamhet bedrivs i enlighet med de krav som följer av lagstiftningen, däribland reglerna om marknadsföring. Bolagets invändning i denna del föranleder inte någon annan bedömning.

Av utredningen i målet framgår att nämnden vid tillsynsbesök på bolagets webbplats i februari 2022 påträffade reklamskyltar för olika tobaksprodukter med tillhörande texter som exempelvis ”*VÄLFYLLDA PRILLOR*”, ”*RINNER MINDRE*” och ”*NY DESIGN, SAMMA SMAK, SVENSKT SNUSHANTVERK*”. Förvaltningsrätten delar nämndens bedömning att denna typ av marknadsföring innehåller värdeomdömen som syftar till att påverka konsumenten i dennes val av produkt samt även uppmanar till bruk av tobak. Marknadsföringen har därför varit otillåten. Bolagets egenkontroll har i detta avseende inte säkerställt att verksamheten bedrivits lagenligt och har därmed varit bristfällig. I målet är det emellertid ostridigt att den aktuella marknadsföringen är borttagen från bolagets webbplatser. De brister som har påtalats i denna del har således åtgärdats och ligger relativt långt tillbaka i tiden. Enligt förvaltningsrättens mening är de därför av mindre betydelse för bedömningen i det aktuella ärendet.

Av utredningen framgår vidare att nämnden utförde ytterligare ett tillsynsbesök på bolagets webbplats i april 2024. Av tjänsteutlåtandet framgår att nämnden anser att bolagets användning av reklamskyltar i olika färger med bl.a. begreppen *nyhet* och *nytt pris* i kombination med reklamskyltar för specifika produkter utgör marknadsföring som är påträngande, uppsökande och uppmuntrar till bruk av tobak. Förvaltningsrätten bedömer emellertid, i likhet med vad bolaget har fört fram, att det av handlingarna i målet framgår att den aktuella marknadsföringen avser tobaksfria nikotinprodukter. Marknadsföring av sådana produkter regleras i lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. Frågan i målet gäller endast återkallelse av tillstånd att sälja tobaksvaror och nämnden har inte hänvisat till någon annan bestämmelse än 7 kap. 10 § LTLP som grund för återkallelse av tillståndet. Vid en bedömning av en återkallelse av ett sådant tillstånd ska omständigheter kring marknadsföring av andra produkter inte beaktas (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 1 juni 2022 i mål nr 134-22). Det som nämnden gjort

gällande i denna del läggs därför inte till grund för förvaltningsrättens prövning.

Av tjänsteutlåtandet framgår vidare att nämnden har haft synpunkter på att texterna ”*Köp billigt snus online*” och ”*se nya erbjudanden”* framkommer vid sökning på bolagets webbplatser på internet. Bolaget har dock invänt mot detta och obestritt fört fram att dessa texter inte har tagits fram eller tillhandahållits av bolaget utan att de har genererats automatiskt av internetsökmotorn. Under sådana förhållanden anser förvaltningsrätten att nämnden inte har förmått visa att texterna i fråga faktiskt härrör från bolaget. Vad som framkommit i denna del läggs därför inte heller till grund för förvaltningsrättens bedömning.

Nämnden har i övrigt haft synpunkter på bl.a. att produktutbudet på webbplatsen har presenterats genom en förinställd filtrering efter popularitet samt att vissa snussorter presenteras med särskild layout och att två snussorter ges extra utrymme med större bilder. Förvaltningsrätten bedömer att dessa åtgärder främjar vissa tobaksvaror och därför utgör otillåten marknadsföring. Även att köparen vid val av produkt samt i kassan uppmärksammas på andra liknande produkter bedömer förvaltningsrätten är en åtgärd som uppmanar till bruk av tobaksvaror och går utöver vad som ingår i ett tillåtet saluhållande.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten att nämnden har styrkt att marknadsföringen på bolagets webbplats i vissa fall har varit otillåten. Bolaget har därmed inte genom sin egenkontroll säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de krav som följer av LTLP. Förvaltningsrätten anser i likhet med nämnden att detta ska beaktas vid bedömningen av om bolaget är lämpligt att fortsatt bedriva den aktuella verksamheten.

Val av ingripande

Förvaltningsrätten har ovan funnit att bolagets egenkontrollprogram avseende ålderskontroll inte har varit lämpligt utformat för den aktuella verksamheten. Vidare har bolagets marknadsföring i vissa delar bedömts vara otillåten varför egenkontrollen i denna del har varit bristfällig. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det finns grund för att ingripa mot bolagets försäljningstillstånd. Frågan är då om tillståndet ska återkallas eller om en varning kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd.

Återkallelse kan aktualiseras om det uppstår sådana brister i tillståndshavarens personliga eller ekonomiska förhållanden att dessa, om förhållandena förelegat vid tillståndsprövningen, inneburit att sökanden inte skulle ha uppfyllt lämplighetskraven. Avsikten är att varning ska ske i första hand. Det kan dock finnas tillfällen då återkallelse av försäljningstillståndet måste ske utan föregående varning. Det kan exempelvis röra sig om allvarlig ekonomisk misskötsamhet eller att tillståndshavaren har gjort sig skyldig till brottslighet som innebär att denne inte längre är lämplig att utöva verksamheten. Kommunen har bevisbördan för att förutsättningarna för återkallelse är uppfyllda (prop. 2017/18:156 s. 213 f.).

Bestämmelsen om återkallelse i LTLP är utformad med alkohollagen (2010:1622) som förebild (prop. 2017/18:156 s. 213). Därmed bör ledning kunna hämtas från förarbeten till alkohollagen och praxis hänförlig till den lagstiftningen. Med beaktande av detta bör ingripanden mot tillstånd för försäljning av tobaksvaror vara framåtsyftande och vidtas för att säkerställa att regelsystemet följs i framtiden. Vidare bör påföljderna trappas upp succesivt (jfr HFD 2019 ref. 26).

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

LTLP är en social skyddslagstiftning vars syfte bl.a. är att minska bruket av tobak och förhindra att minderåriga börjar använda tobak (jfr prop. 2017/18:156 s. 45 f). Att tillståndshavare utövar en ändamålsenlig ålderskontroll är enligt förvaltningsrättens mening en grundläggande förutsättning för att detta syfte ska uppnås. Brister i detta avseende är därför allvarliga och vad som framkommit om bolagets rutiner för ålderskontroll ger anledning att ifrågasätta dess lämplighet att bedriva försäljning av tobaksvaror.

Förvaltningsrätten anser dock att det i sammanhanget även måste beaktas i vilken mån bolaget har haft skäl att utgå ifrån att dess rutiner för ålderskontroll har varit förenliga med gällande rätt. Som tidigare konstaterats har bolaget bedrivit sin verksamhet i enlighet med det egenkontrollprogram som låg till grund för nämndens beslut att bevilja försäljningstillståndet. Nämnden har visserligen efter tillsynsbesök år 2022 fört fram synpunkter på bolagets rutiner kring ålderskontroll samt den marknadsföring som då fanns på webbplatsen. Skrivelsen var dock inte förenad med något föreläggande eller dylikt och det har enligt förvaltningsrättens mening inte heller på något annat sätt tydliggjorts att bolaget har förväntats vidta förändringar av sitt egenkontrollprogram. Av handlingarna i målet framgår även att bolaget efterkom flera av nämndens synpunkter på marknadsföringen samt yttrade sig i fråga om ålderskontrollen och välkomnade fortsatt dialog i ärendet. Någon ytterligare skriftväxling skedde emellertid inte. Med hänsyn till detta anser förvaltningsrätten att bolaget får anses ha haft visst fog för att utgå ifrån att dess rutiner var förenliga med lagstiftningen och nämndens bedömning av densamma. Först i samband med att nämnden i augusti 2024 kommunicerade förslaget till det nu överklagade beslutet har bolaget uppmärksammats på att nämnden alltjämt bedömer att bolagets rutiner för ålderskontroll är bristande. Bolaget har därefter fört fram att det har åtgärdat bristerna avseende marknadsföringen och

att dubbel ålderskontroll kommer att vara infört vid samtliga leveranser senast den 1 november 2024.

Förvaltningsrätten bedömer att dessa omständigheter ger stöd för att bolaget har haft en vilja till att samarbeta med nämnden och nå en samsyn kring vilka krav som ställs på bolaget i egenskap av tillståndshavare. Med hänsyn till detta får det anses ha funnits ett relativt stort utrymme för nämnden att under ärendets handläggning tillgripa mindre ingripande åtgärder i syfte att få bolaget att genomföra nödvändiga förändringar. Därutöver kan det konstateras att bolaget har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med brister när sådana har påtalats. Trots att vissa av åtgärderna har vidtagits först efter att återkallelseärendet inletts anser förvaltningsrätten att bolaget genom sitt förändringsarbete har visat på en vilja och förmåga att seriöst sköta den tillståndspliktiga rörelsen i fortsättningen.

Mot bakgrund av att återkallelse endast bör förekomma i de allvarligaste fallen och att utgångspunkten är att påföljderna ska trappas upp succesivt, bedömer förvaltningsrätten att nämnden inte har styrkt att det föreligger tillräckliga omständigheter för en återkallelse av försäljningstillståndet. Med hänsyn till bolagets uppgift om att dubbel ålderskontroll har införts vid samtliga leveranser får en varning i stället anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd. Det ankommer dock fortsatt på bolaget att genom sina egna rutiner säkerställa att det sker en ändamålsenlig ålderskontroll av den som tar emot en tobaksvara. Detta gäller även för det fall att bolaget anlitar en underleverantör.

Sammanfattningsvis ska överklagandet bifallas delvis på så sätt att bolaget meddelas en varning i stället för att tillståndet för försäljning av tobaksvaror återkallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Anna Önell
Chefsrådman

Nämndemännen Lola Bodin, Kenny Nilsson och Margareta Olin har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsfiskalen Mikael Stade har varit föredragande.

Stockholms stad
TILLSTÅNDSENHETEN
SOCIALFÖRVALTNINGEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE
TU 2024-09-18
SoN dnr: 10.4.2-421/2022
Datum: 2024-08-30

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 4

INKOM: 2024-10-17
MÅLNR: 19918-24
AKTBIL: 4

Till socialnämndens
tillståndsutskott

Handläggare: Fredrik Strand
E-post: fredrik.k.strand@stockholm.se

Åtgärd mot Snusbolaget Norden AB (Snusnetto.com) - www.snusbolaget.se

Försäljningsställen

Webbplatsernas namn
www.snusbolaget.se
www.nettotobak.com
www.snusnetto.com
www.haypp.com/se

Nuvarande tillstånd

Stadigvarande tillstånd för internetförsäljning av tobaksvaror.

Förslag till beslut

Tillståndsutskottet återkallar försäljningstillstånd för tobaksvaror för Snusbolaget Norden AB, organisationsnummer 556801-3683, på försäljningsställe www.snusbolaget.se, enligt 7 kap. 10 § lag om tobak och liknande produkter (LTLP). Skälen redovisas under rubriken ”Motivering” i tjänsteutlåtandet

Lotta Persson
Enhetschef

Feven Mehari
Biträdande enhetschef

Sammanfattning

Det tillståndshavande bolaget driver inte verksamheten utefter ett lämpligt egenkontrollprogram vad gäller ålderskontroll enligt 5 kap. §§ 17-18 LTLP. Vidare bedöms marknadsföringen som visas på webbplatserna stå i strid med LTLP. Varning kan inte anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd. Tillståndet återkallas i enlighet med 7 kap. 10 § LTLP.

Ärendets beredning

Ärendet har inletts 2022-01-26 med anledning av förvaltningens tillsyn. Bolaget har haft tillstånd för distanshandelsförsäljning av tobak via internet sedan 2020-05-13. Förvaltningen har parallellt utrett bolagets anmälan om ägar- och bolagsförändringar samt stadigvarande ändring, se dnr 10.3.1-11144/2023 och dnr 10.3.2-5874/2021.

Remiss har sänts till Polismyndigheten och Skatteverket. Kompletterande uppgifter har inhämtats från kreditupplysningsföretaget Creditsafe. Del av utredningen har därmed inhämtats från 10.3.1-11144/2023

Kommunicering med tillståndshavaren tillämpas.

Redovisning av sakuppgifter

Tillståndshavare

Organisationsnummer 556801-3683	Namn Snusbolaget Norden AB (Snusnetto.com)
Tel nr 08-58884980	Gatuadress Östgötagatan 12
Fax nr hannah.kaber@snusbolaget.se	Postadress 116 25 Stockholm

Personer med betydande inflytande

Personnummer	Namn	Roll i företaget
197401274944	Ann Charlotta Emtefall	Styrelseledamot
197802153432	Gavin David O'Dowd	Ordförande, Verkställande direktör
197505225024	Hannah Jessica Kaber	Extern firmatecknare
198709100039	Svante Sebastian Andersson	Vice verkställande direktör

Anledning till ingripande

Förvaltningen har påträffat brister i det tillståndshavande bolagets verksamhet vad gäller ålderskontroll samt marknadsföring.

Egenkontrollprogram
Av tillståndshavarens egenkontrollprogram framgår att om åldern, minst 18 år, inte kan bekräftas genom bank-id verifiering i samband med köpet, nekas köpet. Om tillståndshavaren misstänker att personen har uppgett felaktiga uppgifter stoppas ordern, köpet annulleras och händelsen polisanmäls. Misstanke om langning vid order resulterar i stoppad order. All personal, inklusive extern personal anlitad av företaget, som hanterar tobaksvaror, e-cigaretter och tobaksfria nikotinprodukter på webbsidorna eller i verksamhet relaterad till webbsidorna eller lagret, får den information och det stöd de behöver för att kunna följa de lagar och regler som gäller för verksamheten genom introduktionsutbildning samt årlig repetition. Företagets ansvariga för

egenkontrollprogrammet finns tillgänglig under arbetet och agerar som stöd för personalen.

Avseende rökfritobak (snus) framgår av bolagets egenkontrollprogram att de på internet bara ska visa bilder på produkterna och ange pris. Avseende tobaksfria nikotinprodukter framgår att särskild måttfullhet ska beaktas och att hälsovarningar ska återges på webbsidorna i anslutning till marknadsföringen. Vidare framgår av egenkontrollprogrammet att bolaget ska säkerställa regelefterlevnad genom sin juristavdelning, utbildningar och granskning av samtliga aktiviteter på webbsidorna. Om marknadsföringen bedöms bryta mot reglerna tas kontakt med den tobaksleverantör som tillhandahållit dessa och leverantören ombeds justera meddelandena så att de uppfyller lagens krav. Om detta inte sker används inte de aktuella meddelandena på försäljningsstället. I de fall företagets egen marknadsavdelning har skapat marknadsföringsmaterialet och dessa bedöms strida mot bestämmelserna i lagen ombeds marknadsavdelningen justera materialet innan det får publiceras på försäljningsstället, se bilaga 1.

Avtal
Det tillståndshavande bolaget bedriver försäljning av tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt tobaksfria nikotinprodukter från fyra webbplatser www.snusbolaget.se, www.nettotobak.com, www.snusnetto.com och www.haypp.com/se. Köp av tobaksprodukter görs på webbplatserna där köparen fyller i sina uppgifter. Tillståndshavaren erbjuder sedan olika alternativ för leverans av tobaksprodukterna. Tobaksprodukterna kan skickas direkt hem till beställaren, till paketskåp för upphämtning samt till ombud för utlämning. Tillståndshavaren levererar inte tobaksprodukterna själv utan reglerar villkoren för leverans och utlämning av tobaksprodukterna via avtal med tredje part.

Tillståndshavaren har leveransavtal med Postnord, Citymail, Early Bird, Airmee, Instabox och Best Transport. På webbplatserna framgår, av de olika leveransalternativen, att Postnord lämnar tobaksförsändelser utanför dörren eller hänger på tobaksförsändelsen på postlådan. Med Early Bird levereras tobaken direkt i brevlådan alternativt hängs på dörren. Citymail levererar tobaksförsändelser till brevlådan men om försändelsen är för stor hängs den i en påse på dörren eller brevlådan. Vid utlämning av Postnord som ombud framgår att någon annan än köparen kan hämta ut tobaksförsändelsen om bådas legitimation uppvisas. Vid leverans till paketskåp skickas ett sms med öppningskod och vid förvaringsskåpen visas en QR-kod på skärmen som scannas med mobilkamera för att verifiera ålder via Bank ID, se bilaga 2.

Det tillståndshavande bolaget har skickat in kopia på avtal med Postnord. Av handlingarna framgår att tillståndshavaren har avtal för MyPack Collect, Return Drop Off, Varubrev ekonomi sändning och My Pack Home. För leveransalternativ My Pack Home förstår förvaltningen att kvittenskrav,

legitimationskrav och ålderskontroll är avtalade tilläggstjänster. Då avtalet är maskerat kan förvaltningen inte säkerställa att tilläggstjänsterna är aktiverade. Av avtalet framgår att det är uteslutande tillståndshavarens ansvar att skapa former för en fungerande ålderskontroll.

Det tillståndshavande bolaget har skickat in kopia på avtal med CityMail för brevlådepaket. Av avtalet framgår att om brevlådepaketet inte får plats i brevlådan och inte heller har kunnat lämnas med någon mottagartjänst såsom fjärrstyrt lås, ringer brevbäraren på dörren och lämnar försändelsen direkt till mottagaren. I de fall där brevlådepaketet inte kan levereras och text på etiketten anger ”Leave At Door”, lägger brevbäraren brevlådepaketet utanför dörren alternativt så läggs brevlådepaketet i en väderbeständig plastpåse som hängs på mottagarens brevlåda.

Det tillståndshavande bolaget har skickat in kopia på avtal med Early Bird för postlådepaket. Postlådepaket levereras direkt till mottagarens postlåda. Av avtalet framgår att om försändelsen är för stor eller inte ryms i postlådan levereras den genom påse-på-dörren eller på postlådan. Vidare framgår att Early Bird inte har möjlighet att kontrollera att åldersgränsen iakttagits vid försäljning av godset och avsäger sig ansvar för att åldersgränsen iakttas. Av avtalet framgår att Early Bird använder sig av elva olika underleverantörer för utbärning av postlådepaket.

Det tillståndshavande bolaget har skickat in kopia på avtal med Airmee. Av avtalet framgår att Airmee har rätt att anlita underleverantörer för fullgörande av samtliga åtaganden enligt avtalet. Vidare framgår av avtalet att försändelsen levereras enligt vad som särskilt överenskommits med kunden. Avlämning kan ske vid mottagarens dörr eller mot signatur från mottagaren personligen. För leverans utanför dörr eller motsvarande krävs att mottagaren bekräftar sitt godkännande genom hemsida som tillhandahålls av leverantören eller att kunden gett sitt godkännande. Avlämnande sker i så fall helt på kundens risk.

Det tillståndshavande bolaget har skickat in kopia på avtal med Instabox för paketskåp och hemleverans. Av avtalet framgår att tillståndshavaren ingått avtal med Instabox som tillhandahåller logistiktjänster bestående av leverans till Instabox uppställda paketboxar och hemleveranser. Av avtalet framgår inte att någon form av ålderskontroll sker då kund hämtar sin leverans vid paketboxarna.

Det tillståndshavande bolaget har skickat in kopia på avtal med Best Transport. Av handlingarna framgår att tillståndshavaren har avtal för hemleverans. Varje leverans kommer att ske med kvittens. Mottagaren kommer att kvittera godset med signatur. Legitimationskontroll ska utföras vid varje leverans för att säkerställa att mottagaren är minst 18 år. Leverans kan endast ske till mottagare vars ålder är över 18 år. Mottagaren måste uppvisa legitimation vid

leveranstillfället. Minderåriga kommer nekas leverans och gods tas i retur till närmaste Bestterminal för åtgärd, se bilaga 3.

Tidigare och nuvarande affärsverksamhet
Vid förvaltningens tillsynsbesök på webbplatserna framgick marknadsföring för tobaksprodukter.

Vid tillsynsbesök 2022-02-08 påträffades reklamskyltar för tobaksprodukter. På reklamskylt för snusmärket Knox finns texten NY DESIGN. SAMMA SMAK. SVENSKT SNUSHANTVERK. På en annan reklamskylt för snusmärket Knox fanns texten EN XTRA STARK FAMILJ. Orden XTRA och STARK var understruket med röd färg. På reklamskylt för snusmärket One fanns texten NYA ONE RED, VÄLFYLLDA PRILLOR, VILDA BÄR. På reklamskylt för snusmärket XR fanns texten SMALA VITA PORTIONER SOM RINNER MINDRE. Vidare gjordes det reklam med texten ”Produkter som andra också är intresserade av”, se bilaga 4.

Vid tillsynsbesök 2024-04-18 framgick att vid sökning efter webbplatserna på internet förmedlas texterna ”Köp billigt snus online hos snusbolaget”, ”Köp billigt snus online hos Snusnetto.se” och ”se nya erbjudanden”. På webbplatserna gavs särskilt utrymme åt vissa snussorter som presenterades med särskild layout av blå ramar. Bilderna visades på intervall och byttes ut med jämna mellanrum. Övrigt snusutbud presenterades genom förinställd filtrering efter popularitet och två snussorter gavs extra utrymme med större bilder samt markerad ram. Möjligheten att prenumerera på köp var rödmarkerad i fältet överst. Vid val av produkt samt kassa fanns reklam om andra liknande produkter. Produkterna var förvalda i större mängd än styckvis och det förmånligaste priset, tillika den största mängden tobak, var fetmarkerat, se bilaga 5.

Förvaltningen har efterfrågat de avtal som det tillståndshavande bolaget har ingått med tobaksleverantörer för bland annat marknadsföring. Tillståndshavaren har inte skickat in avtalen.

Snusbolaget Norden AB:s marknadsföring har tidigare bedömts i Patent- och marknadsdomstolen vid Stockholms tingsrätt i mål PMT 4895-20. Konsumentombudsmannen (KO) yrkade att Patent- och marknadsdomstolen vid vite skulle förbjuda Snusbolaget att marknadsföra snus gentemot konsument genom olika påståenden på webbplatsen, bl.a. ”Snusbolaget – billigt snus på nätet”, ”byt upp dig till 30-pack” och ”beställ igen”. Patent- och marknadsdomstolen ansåg att det fanns förutsättning att förbjuda de marknadsföringsåtgärder som skett på webbplatsen. Förbudet förenades med vite, se bilaga 6.

Bolagets yttrande

Bolaget inkom med yttrande 2022-03-18, 2024-04-10 och 2024-04-30, se bilaga 7.

I yttrande till förvaltningen 2022-03-18 meddelar bolaget att det inte föreligger förutsättningar för återkallelse av tillstånd. Vidare anser bolaget att begreppen ”*Nytt Pris*”, ”*Nya Priser*” och ”*Nyhet*” informerar konsumenter på ett sakligt och neutralt sätt. Begreppen kan inte förstås som att en produkt har blivit billigare och uppmanar till bruk av tobak. Det neutrala begreppet ger inte vid handen att ett pris har sänkts, att produkten blivit billigare eller att produkten rabatteras. Bolaget meddelar att texterna ”*Bästsäljare*”, ”*Produkter som andra är intresserade av*” och ”*Berätta för dina vänner*” kommer att tas bort för tobaksprodukter. Bolaget kommer även ändra om texten *”Beställ igen”* till ett mer neutralt uttryck.

Bolaget anser att vad som utgör en säljfrämjande åtgärd vid användning av rabatter är *marknadsföringen av* rabatter. Vidare meddelas att bolaget inte marknadsför några rabatter för tobaksvaror. Bolaget marknadsför inte rabatter genom möjligheten för kunder att i betalsteget skriva in eventuell rabattkod.

Bolaget tillägger att samtliga annonser kommer från den aktuella tobakstillverkaren och har bedömts vara förenlig med 4 kap. 2 § 3 p. LTLP av både tobakstillverkaren och Snusbolaget. Snusbolaget har granskat marknadsföringen i enlighet med rutiner i egenkontrollprogrammet. Dessa annonser är en del av producenternas nationella marknadsföringskampanjer och förekommer inte endast hos Snusbolaget. Eftersom marknadsföringskampanjerna pågår nationellt är det inte lämpligt att dessa blir föremål för tillsyn på lokal nivå.

Bolaget meddelar att ålderskontroll vid köptillfället sker genom Bank-ID. Vidare meddelar bolaget att ingen förändring kring hur Snusbolaget kontrollerar ålder har skett sedan försäljningstillståndet meddelades. Inte heller har ny reglering tillkommit som påverkar hur ålderskontroll ska ske. Bolaget anser att det inte föreligga ett krav på dubbel ålderskontroll.

I yttrande till förvaltningen 2024-04-10 meddelar bolaget att bolaget är förhindrade att skicka in eventuella avtal avseende marknadsföring på grund av att dessa avtal innehåller företagshemligheter. Avtalen innehåller sekretessklausuler som förhindrar delning med tredje part.

I yttrande till förvaltningen 2024-04-30 meddelar bolaget att Klarna Bank AB och Snusbolaget Norden AB har ingått ett Global Merchant Agreement-avtal för betaltjänster gällande transaktioner via e-handelsplattformarna www.snusbolaget.se, www.nettotobak.com, www.snusnetto.com och www.haypp.com/se. Av avtalet framgår inte specifikt hur identitets- eller ålderkontroll av kunder går till. Klarna har därför upprättat ett intyg som redogör

för identitetskontrollen. Av intyget framgår att Klarna kontrollerar identiteten på samtliga kunder i Sverige genom användande av BankID på samtliga transaktioner. När Klarna har utfört identitetskontroll med BankID skickas kundinformationen till bolaget. Bolaget kontrollerar därefter åldern på samtliga kunder. Om kunden är under 18 år nekas köpet. Bolaget använder sig bara av Klarna tillhandahållna betalsätt.

Remissinstansernas yttranden och redovisningar

Polismyndigheten
Svar inkom 2024-01-29 i ärende med dnr 10.3.1-11144/2023 och 2024-02-05 i aktuellt ärende.

Skatteverket
Svar inkom 2024-04-24 och 2024-05-15 i ärende med dnr 10.3.1-11144/2023. Förvaltningen har kommunicerat uppgifter som framkommer av remissvar från Skatteverket, se bilaga 8. Tillståndshavaren har inte skickat in skriftligt yttrande på uppgifterna eller inkommit med fullständigt remissvar från Skatteverket.

Motivering

Gällande rätt

Återkallande och varning
Av 7 kap. 10 § LTLP framgår att en kommun får återkalla försäljningstillstånd om tillståndshavaren inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande

Enligt förarbetena är avsikten att varning ska ske i första hand. Det kan dock finnas tillfällen då återkallelse av försäljningstillståndet måste ske utan föregående varning. Som exempel framhålls allvarlig ekonomisk misskötsamhet eller att tillståndshavaren gjort sig skyldig till brottslighet som innebär att denne inte längre är lämplig att utöva verksamheten (prop. 2017/18: 156 s. 214).

Lämplighet
Av 5 kap. 2 § LTLP framgår att tillstånd för detalj- eller partihandel med tobaksvaror endast får beviljas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i LTLP.

Kravet på lämplighet kvarstår även efter det att tillstånd meddelats. Prövningen av lämplighet ska avse tillståndshavarens personliga och ekonomiska förhållanden i vid mening (prop. 2017/18:156 s. 191).

När tillståndshavaren är en juridisk person måste lämplighetskraven även riktas mot den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, ex. VD, styrelseledamot, bolagsdelägare eller aktieägare med betydande aktieinnehav. Även annan ekonomisk intressent bakom en rörelse kan omfattas i prövningen (prop. 2017/2018:156 s. 191).

Lämplighetsprövningen enligt LTLP ska i allt väsentligt kunna ske på samma sätt som vid ansökan om serveringstillstånd. I förarbetena hänvisas till alkohollagens förarbeten avseende lämplighetskravet (prop. 2017/18:156 s. 63 och 191). Av alkohollagens förarbeten framgår att den som drar sig undan från beskattning eller som i övrigt på ett betydande sätt missköter sina ekonomiska åligganden gentemot det allmänna är inte lämplig att inneha tillstånd. Som exempel nämns misskötta skatte- och avgiftsinbetalningar och allvarligt åsidosättande av bokförings- och uppgiftsskyldighet. Vidare framgår att ekonomisk misskötsamhet även kan bestå av bl.a. brutna avbetalningsplaner, ökande skuld trots avbetalning, skattebetalning först vid konkursansökan eller fortsatt drift av en rörelse i likvidationspliktigt skick. För att avslå ansökan om tillstånd ställs inga krav på att misskötsamheten ska vara uppsåtlig (prop. 1994/95:89 s. 103-104). Gällande lagstiftning ställer således vissa grundläggande krav på kunskaper avseende bokföring, redovisning och skattelagstiftningen (jfr. prop. 2000/01:97 s. 47).

LTLP är en socialskyddslagstiftning vars syfte är att bidra till att minska bruket av tobak och tobaksrelaterade produkter (prop. 2017/18:156 s. 46).

Egenkontroll
Av 5 kap. 6 § LTLP framgår att den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror eller gränsöverskridande distansförsäljning ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Av 5 kap. 12 § LTLP framgår att en näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning ska ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa denna lag och anslutande föreskrifter.

Egenkontrollprogrammet ska säkerställa att kraven enligt LTLP följs vid försäljning av tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare. Det gäller inte minst tillsynen av att åldersgränsen för köp av tobaksvaror upprätthålls. Programmet får utformas utifrån verksamhetens omfattning och art. Normalt krävs mer detaljerade program för större verksamheter (prop. 2004/05:118 s 58 och HSLF-FS 2019:20).

I Folkhälsomyndighetens föreskrifter, HSLF-FS 2019:20, finns regler om utformningen av ett egenkontrollprogram.

Ålderskontroll
Av 5 kap. 17 § LTLP framgår att tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan vara eller produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den åldern.

Om det finns särskild anledning att anta att varan eller produkten är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år, får den inte lämnas ut.

På försäljningsställen ska det finnas ett tydligt och klart synbart meddelande med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor eller produkter som avses i första stycket till den som inte har fyllt 18 år. *Lag (2022:1262).*

Av 5 kap. 18 § LTLP framgår att tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare som säljs till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, distansförsäljning eller på liknande sätt. *Lag (2022:1262).*

Marknadsföring
Av 4 kap. 1 § LTLP framgår att marknadsföring av tobak till konsumenter som huvudregel är förbjudet, med undantag för det område som skyddas av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Från denna huvudregel finns även undantag i 4 kap. 2 § LTLP där det framgår att det inne på det fysiska försäljningsstället är tillåtet med kommersiella meddelanden som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak.

Av 1 kap. 3 § LTLP framgår att med ett fysiskt försäljningsställe avses en viss lokal eller annat avgränsat utrymme för detaljhandel. Av förarbetena framgår att webbsidor inte omfattas av begreppet försäljningsställe men att marknadsföring av tobaksvaror anses tillåten på internet så länge det rör sig om enbart tillhandahållande för försäljning (se prop. 2017/18:156 s. 87). I efterkommande förarbeten framhålls att den bedömning som tidigare har gjorts avseende marknadsföring för fysiska butiker även bör gälla för webbutiker. Dvs. att kommersiella meddelanden på en webbplats i vart fall ska tillåta neutral information om att man säljer tobaksvaror, varulistor, prislistor och liknande. Samtidigt betonas att utrymmet att tillåta kommersiella meddelanden på internet som ges genom den direktivkonforma tolkningen är mindre än det som medges på fysiska försäljningsställen genom undantaget i 4 kap. 2 § LTLP (se prop 2021/22:200 s. 87 ff.).

Förvaltningens bedömning

Ålderskontroll
Av utredningen i aktuellt ingripandeärende kan förvaltningen konstatera att det tillståndshavande bolaget inte bedriver verksamheten utefter ett lämpligt egenkontrollprogram. Av LTLP framgår att tobaksvaror, elektroniska cigaretter

och påfyllningsbehållare inte får säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan vara eller produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den åldern. Vidare ska tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare som säljs till konsument tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder.

Av bolagets egenkontrollprogram framgår att det inte är tillåtet att sälja eller på annat sätt lämna ut tobaksvaror, e-cigaretter eller tobaksfria nikotinprodukter till någon som inte har fyllt 18 år. Egenkontrollprogrammet innehåller dock inga rutiner för leverans eller ålderskontroll vid utlämnande av produkterna. Förvaltningen har vid sin utredning konstaterat att tillståndshavaren har ingått avtal om leverans av tobaksprodukter med sex olika transportföretag. Av såväl bolagets hemsida som ingångna avtal framgår att ålderskontroll inte görs vid utlämnandet av produkterna. Förvaltningen kan konstatera att den bristande ålderskontrollen vid utlämnande förelegat under flera års tid. Detta då avtalet avseende leverans med ex. Early Bird är från år 2020 och med Instabox från år 2021.

Förvaltningen bedömer att bolagets egenkontrollprogram inte är lämpligt för verksamheten. Detta eftersom det varken av programmet eller av avtal med leveransföretag framgår hur bolaget säkerställer att utlämnandet av produkter inte sker till minderåriga, jfr Kammarrättens i Sundsvall i mål 2752-20 och Kammarrättens i Göteborg i mål 4039-22 samt 1718-22.

Till skillnad mot tillståndshavaren anser förvaltningen att ålderskontroll behöver göras när produkten lämnas över till konsumenten enligt 5 kap. 18 § LTLP, jfr även Kammarrättens i Göteborg dom i mål 1718-22.

Tillståndshavaren befogar över fyra olika webbplatser vilket medför att bristerna är upprepade och kontinuerliga över tid. Förvaltningen finner att de brister i egenkontrollen som rör verksamheten är av sådan allvarlig art att tillståndshavaren redan på denna grund inte kan anses uppfylla lämplighetskravet i LTLP. Tillståndshavarens agerande medför konkurrensfördelar gentemot de verksamheter som drivs lagenligt och tillståndshavarens ovilja att uppdatera och förändra egenkontrollen visar inte på en vilja att uppfylla kraven i lagstiftningen. Beteendet av upprepande försummelser kan inte bedömas stämma överens med personlig lämplighet enligt LTLP. Vidare medför det att tillståndshavaren, givet denna bakgrund, ska försäkra förvaltningen om att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i LTLP. Det innefattar att tillståndshavarens vilja och förmåga till åtaganden ska säkerställa att den tillståndshavande verksamheten kommer att drivas lagenligt framöver. Mot bakgrund av tillståndshavarens yttrande, att ingen förändring kring hur bolaget kontrollerar ålder har skett sedan försäljningstillståndet meddelades, finner förvaltningen det anmärkningsvärt att tillståndshavaren inte har uppdaterat

egenkontrollen över försäljningen sedan 2020-05-13. Förvaltningens bedömning är att tillståndshavaren inte gjort sannolikt att det uppfyller det lämplighetskrav som framgår av 5 kap. 2 § LTLP. Misskötsamheten som läggs tillståndshavande bolag till last är så pass allvarlig att tobakstillståndet bör på dessa grunder ensamt återkallas utan föregående varning. Bolagets yttrande förändrar inte förvaltningens bedömning.

Marknadsföring
Huvudregeln är att det är förbjudet att marknadsföra tobaksvaror. Enligt 4 kap. 2 § LTLP är det tillåtet att inne på fysiska försäljningsställen använda sådana kommersiella meddelanden för tobaksvaror som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak. Sådana kommersiella meddelanden ska, i den omfattning det är möjligt, placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

Vid förvaltningens tillsynsbesök av webbplatsen www.snusbolaget.se 2022-02-08 påträffades marknadsföring. Förvaltningen bedömer att framställningen i text NY DESIGN. SAMMA SMAK. SVENSKT SNUSHANTVERK syftar till att söka påverka konsumenten i dess val av produkt och går utöver den information som konsumenten behöver för att göra välgrundade val. Reklamen bedöms söka upp och uppmana konsumenten till bruk av tobak.

Framställning i text så som VÄLFYLLDA PRILLOR och RINNER MINDRE är värdeomdömen och säljandefrämjande uttryck. Värdeomdömena syftar till att söka påverka konsumenten i dess val av produkter. På så sätt skapar reklamen särskilt intresse för produkterna utöver sådan saklig produktinformation som konsumenten behöver för att kunna skilja en vara från andra varor varför åtgärden bedöms söka upp och uppmana konsumenten till bruk av tobak.

Förutom bild- och textinnehåll beaktas även faktorer som meddelandets storlek, layout och färgsättning och de kommersiella inslagen bedöms som helhet. På två reklambilder är texten XTRA STARK och NYA ONE RÖD understrukna med röd färg. Bakgrunden framhäver tobaksprodukten med bakgrund av träskivor och i reklam för XR med blå bakgrundsfärg. Förvaltningen bedömer att reklambilderna inte är neutrala eller återhållsamma och väcker särskild uppmärksamhet, genom att exempelvis låta layout, färg och storlek vara särskilt framträdande eller slående. I kombination med att reklambilderna dels upprepar respektive varumärke i både text och bild samt i antal reklambilder, dels visas tillsammans på webbplatsen bedöms marknadsföringen som påträngande, uppsökande och uppmuntrar till bruk av tobak.

Vid sökning på webbplatserna på internet framkommer texterna Köp billigt snus online och se nya erbjudanden. Förvaltningen finner det anmärkningsvärt att företeelsen av reklamen då tillståndshavaren har meddelats vite av Patent- och marknadsdomstolen för värdeomdömes som inte ger konsumenten information

om vad en specifik produkt kostar. Vidare, mot bakgrund av bolagets yttrande, framgår att tillståndshavaren gör reklam om erbjudanden.

Vid förvaltningens tillsynsbesök 2024-04-18 framgår att vissa snussorter presenteras med särskild layout av blåa ramar. Bilderna visas på intervall och byts ut med jämna mellanrum. Ytterligare två snussorter ges extra utrymme med större bilder samt markerande ram runt. Övrigt snusutbud presenteras genom förinställd filtrering av popularitet. Vid val av produkt samt i kassa finns reklam om andra liknande produkter. Webbplatsernas uppbyggnad i hur tobaksprodukterna presenteras bedöms som marknadsföring. Även själva saluhållandet av en vara omfattas av begreppet marknadsföring. Förvaltningen bedömer att tillståndshavaren skapar särskilt intresse för vissa tobaksvaror framför andra genom presentation. Att presentera övrigt snusutbud genom förinstallerad filtrering av popularitet går utöver sådan saklig produktinformation som konsumenten behöver för att kunna fatat ett välgrundat affärsbeslut och bedöms uppmanande. Att påminna konsumenten om andra liknande produkter då konsumenten redan har valt sin produkt eller ska betala för sin valda produkt i kassan bedöms uppsökande och uppmana till bruk av tobak.

Av tillståndshavarens yttrande framgår att reklam på webbplatserna är del av tobaksleverantörers nationella marknadsföringskampanjer. Förvaltningen har efterfrågat de avtal som bland annat rör marknadsföring som tillståndshavaren har ingått med tobaksleverantörer. Tillståndshavaren har inte skickat in avtalen till förvaltningen. Mot bakgrund av tillståndshavarens yttrande, att sekretessklausuler förhindrar bolaget att dela avtalen med tredje part, fråntar inte tillståndshavaren från ansvar för egenkontroll över försäljningen.

Då tillståndshavaren har ingått avtal med annan part i marknadsförande syfte medför det att tillståndshavarens egenkontrollprogram på ett klart och tydligt sätt behöver redogöra för rutiner i hur bolaget praktiskt kommer att bedriva egenkontroll för att verksamheten inte marknadsför i strid med LTLP. Med hänsyn till att marknadsföring av tobaksprodukter som huvudregel är förbjudet anser förvaltningen att det är anmärkningsvärt att samarbetsavtal avseende marknadsföring i sig har ingåtts.

Vad gäller marknadsföringen i övrigt delar inte förvaltningen tillståndshavarens bedömning vad gäller begreppet nyhet. Förvaltningen bedömer att begreppet kan användas för att på ett neutralt och sakligt sätt informera konsumenter om att en produkt är ny. Till exempel finns en flik för nyheter på webbplatserna. Förvaltningens bedömning är att begreppet nyhet i sig självt inte kan ses som uteslutande neutralt. Dess neutrala natur beror på hur begreppet används och hur det visas. Det är viktigt att sådan information inte visas för, eller i övrigt kan uppfattas av, konsumenter som påträngande, uppsökande samt uppmana till bruk. Under fliken nyheter presenteras utvalda nyheter på ett annat sätt än övrigt utbud samt att utvalda produkter märks med exklusivitet. Därtill visas ytterligare en

mindre ljusblå reklamskylt för nya produkter under fliken nyhet. Reklamskylten återfinns på webbplatsernas samtliga sidor. Skylten kan också kombineras med en annan ljusgrön skylt för ny smakprodukt. På webbplatserna visas även flera olika reklamskyltar för nya produkter på ett sätt som inte lever upp till kravet om särskild måttfullhet. Vid en helhetsbedömning används inte begreppet nyhet på ett neutralt och sakligt sätt. Reklamen på webbplatserna för nyheter är upprepande och ämnar skapa särskilt intresse för vissa produkter. Sådan marknadsföring bedöms som påträngande, uppsökande och uppmanar till bruk.

Förvaltningen bedömer enligt samma resonemang användandet av begreppet nytt pris som påträngande, uppsökande och uppmuntrat till bruk av tobak. Informationen om nytt pris visas inte på ett sakligt och neutralt sätt. Vidare finns en fjärde reklamskylt för merförsäljning i grön färg som visar antal i allt mellan tre-, fem-, elva- och 50-pack. Att informera konsumenter att det går att köpa fler dosor av en och samma vara får inte visas på ett sätt som söker upp och uppmuntrat konsumenten. Förvaltningen finner det anmärkningsvärt mot bakgrund av att tillståndshavaren har dömts till vite på 1 000 000 kr av Patent- och marknadsdomstolen som rör just reklam för merförsäljning. Vid helhetsbedömning innebär det att fyra olika reklamskyltar i olika färger visas i kombination med flera olika reklamskyltar för specifika produkter på webbplatserna. Sådan marknadsföring bedöms som påträngande, uppsökande och uppmanar till bruk.

En grundläggande förutsättning för att det tillståndshavande bolagets egenkontrollprogram ska kunna ligga till grund för att bedömas som lämpligt för verksamheten är att det tydligt framgår att sökanden har klart för sig vad den som innehar tillstånd att sälja tobaksvaror har för skyldigheter. Förvaltningen kan konstatera att tillståndshavaren inte har en tillräcklig ålderskontroll enligt LTLP, varken vid köptillfälle på webbplatserna eller vid utlämning av tobaksförsändelser. Av yttrande framgår att tillståndshavaren inte har uppdaterat sin ålderskontroll sedan tillståndets beviljande trots den rättsliga praxis som har kommit inom området. Detta är heller inte i linje med tillståndsutskottets uttalande i samband med att tillståndet beviljades. I protokollet uttalade utskottet att det åligger det tillståndshavande bolag att uppfylla gällande lagstiftning, och att tillståndsutskottet utgick ifrån att bolaget, om rättsläget klargörs, skulle att agera i enlighet med det. Förvaltningen kan också konstatera att tillståndshavaren visar marknadsföring som bedöms påträngande, uppsökande och uppmanar till bruk. Då tillståndshavaren har ingått marknadsföringsavtal utan att visa avtalen kan förvaltningen inte bedöma hur avtalen påverkar tillståndshavarens möjlighet att bedriva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen. Vid tillsynsbesök framgår dock väsentliga skillnader mellan hur tobaksvaror marknadsförs jämfört med tobaksfria nikotinprodukter. Tillståndshavarens visar inte ett seriöst agerande. Förekomsten av övrig marknadsföring på webbplatserna talar för motsatsen.

Sammantaget bedömer förvaltningen att tillståndshavaren inte har säkerställt att verksamheten kommer drivas lagenligt framöver. Vidare bedömer förvaltningen att det tillståndshavande bolaget snarare har uppvisat oförståelse inför de skyldigheter som förutsätter verksamhetsdrift i följsamhet med LTLP. Otillräcklig ålderskontroll i kombination med otillåten marknadsföring på fyra olika försäljningsställen ger tydliga konkurrensfördelar och snedvrider konkurrensen gentemot andra aktörer. Tillståndshavarens yttrande förändrar inte förvaltningens bedömning.

Förvaltningen bedömer att omständigheterna ovan som kan läggas bolaget till last är så omfattande att näringsidkaren inte heller uppfyller de krav som LTLP ställer på personlig och ekonomisk lämplighet. Förvaltningens bedömning är att misskötsamheten som läggs tillståndshavande bolag till last är så pass allvarlig att tobakstillståndet bör återkallas utan föregående varning.

Det föreligger därmed skäl att återkalla försäljningstillståndet med stöd av 7 kap. 10 § Lag om tobak och liknande produkter.

Bilagor

1. Bolagets egenkontrollprogram
2. Tillsynsbesök 2024-05-17 – leveransinformation
3. Intyg ålderskontroll vid köptillfälle samt avtal med leverantörer
4. Tillsynsbesök 2022-02-08 – marknadsföring LTLP
5. Tillsynsbesök 2024-04-18 – marknadsföring LTLP
6. Dom PMT 4895-20
7. Bolagets yttranden
8. Kommunicering remissvar Skatteverket

SVERIGES DOMSTOLAR

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?
Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

   Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

   Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Anvisningar för överklagande **FR-03 – Överklagandetid 3 v - PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2020-05

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Anvisningar för överklagande **FR-03 – Överklagandetid 3 v - PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2020-05

SVERIGES DOMSTOLAR

Hur man överklagar

KR-01

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga det till Högsta förvaltningsdomstolen. Överklagandet ska skickas till kammarrätten. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen senast den dag tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta förvaltningsdomstolen ska pröva ett överklagande. Högsta förvaltningsdomstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller kammarrättens beslut. Det är därför viktigt att du i överklagandet tar med allt som du vill föra fram.

Så här gör du

1. Skriv kammarrättens namn, målnummer och beslutsdatum.
2. Förklara vilken ändring du vill ha och varför du tycker att beslutet ska ändras.
3. Förklara varför du anser att Högsta förvaltningsdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd ovan).
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Bifoga de skriftliga bevis du hänvisar till om de inte redan finns i målet.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om hur domstolen kan nå dig: e-postadresser, postadresser, och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till kammarrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Kammarrätten kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet, och då står kammarrättens beslut fast.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar kammarrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta förvaltningsdomstolen.

Anvisningar för överklagande **KR-01 – Överklagandetid 3 v – PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2024-03

Har du tidigare fått handlingar med förenklad delgivning kan även Högsta förvaltnings-domstolen skicka handlingar på detta sätt.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med kammarrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.